

Stad Gods

Inspiratie van de Augustinessen van Sint-Monica

maar verlos ons
van de boze

Uitgever:

Zusters Augustinessen van Sint-Monica
Klooster Casella
Postadres: Waterstraat 2
3511 BW Utrecht
Telefoon klooster Utrecht 030 - 2332541
E-mail administratie:
maandblad@zustersaugustinessen.nl
www.zustersaugustinessen.nl
www.casella.nl

Voor de privacyverklaring van de zusters augustinessen verwijzen we u naar:
www.zustersaugustinessen.nl/privacyverklaring

Doel: Met Stad Gods willen wij mensen betrekken bij wat ons inspireert. Stad Gods wordt gelezen door mensen die ons een warm hart toedragen en/of belangstelling hebben voor de augustijnse spiritualiteit. Via Stad Gods zijn en blijven zij verbonden met ons en het gedachtengoed van onze gemeenschap.

Hoofd- en eindredactie:

Hoofdredactie: Marie Madeleine Maas
Eindredactie: Emma van der Sloot

Ontwerp en beeldredactie:

Tegenwind grafisch ontwerp bureau, Roelant Meijer

Opmaak en druk: De Toekomst Hilversum

Redactiesecretariaat: Evelien Ouwehand

Redactie: Rachelle van Andel, Erik Borgman, Anne Nij Bijvank, Nikki Mousset, Suraya Somers, Lieke Weima

Aan dit nummer werkten mee: Ali, Rachelle van Andel, Anja den Bok, Marie Hansen-Couturier, Jaap Meeuwssen, Ingrid van Neer-Bruggink, Mariella Oberndorff, Nathalie Ummels, Helene Timmers, André Witlox

Beeld: Engin Akyurt (Pexels) (p.6), Rachelle van Andel (p.6), Anja den Bok (p.20,23,24), David Garrison (Pexels) (p.2), Josien (p.22), Roelant Meijer (p.10,11), Andrea Piacquadio (Pexels) (cover), Nazrina Rodjan (p.9), Dick Vos (p.14), Esther Zijlstra (p.15)

Vriend worden en dit blad ontvangen?

Stad Gods verschijnt vijf maal per jaar, in een oplage van 7.000 per editie.
Vrienden van de zusters augustinessen die ondersteunen met minimaal €10,00 per jaar, ontvangen Stad Gods automatisch. Als u dit blad ook wilt gaan lezen, maak genoemd bedrag dan over op NL76 INGB 0003 8244 29 ten name van Administratie tijdschrift Stad Gods Utrecht, onder vermelding van 'Nieuwe lezer', straat + huisnummer, postcode en plaats.

Boze

Het Onzevader is het bekendste christelijke gebed. Het is in talloze talen vertaald en wordt overal ter wereld gebeden. Volgens de evangelies heeft Jezus het zelf aan zijn leerlingen geleerd. In deze jaargang van Stad Gods besteden wij in elk nummer aandacht aan een woord uit dit gebed.

In dit nummer staat het woord **boze** centraal. 'Verlos ons van de boze', in de katholieke versie: 'het kwade'. 'Mijd het kwade, doe wat goed is', maant de Psalm (34,15). Dat klinkt eenvoudig, maar wat betekent het? Hoe help je elkaar daarbij?

---

*Onze Vader die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd.
Uw koninkrijk kome.
Uw wil geschiede,
op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.*

RECTIFICATIE: In de vorige Stad Gods staat ten onrechte bij het artikel 'Op de Koffie met' de naam André Spil. Dit moet André Plum zijn.

Kloosterpost

Samengesteld door Marie Madeleine Maas en Anne Nij Bijvank

Bitterzoet...

Bij veel dingen zeggen we nu: de laatste... We vierden onze laatste vrijwilligersbijeenkomst op deze plek. Derek van der Velden van het Goois Natuurreservaat verzorgde een excursie over het ons wel bekende terrein van de Monnikenberg. Ondanks het warme weer was het volgens de deelnemers zeer interessant en leerzaam. Ook Marianne Groen was aanwezig als coördinator van De Spil. Samen hebben we heerlijk gegeten en het glas geheven uit dankbaarheid voor het mooie en goede dat we hier samen hebben beleefd. In de afsluitende viering citeerde zr. Mariella Oberndorff een tekst van Kahlil Gibran: 'Er zijn mensen die geven en geen pijn kennen bij het geven noch vreugde zoeken. Zij geven zoals in de gindse vallei de mirte haar geur verspreidt. Door hun handen spreekt God en door hun ogen gaat Zijn glimlach over de aarde'. Samen hebben we ons ingezet voor iets wat ons overstijgt. Vrijwilligers bedankt! (MM)

Bezoek aan de jarige koning

'Honderd mensen uitgenodigd voor de lunch met de koning en ik hoor daarbij!' Dat was de verbaasde kreet van zr. Marie Henriette Meijerink na het telefoontje dat ze kreeg van de Dienst van het Koninklijk Huis Paleis Noordeinde. 26 april was het zover. Een vrijwilliger bracht haar naar Den Haag en de zusters zwaaiden haar uit. In Den Haag werd ze verwelkomd bij de koninklijke stallen en vervolgens ging ze met een bus richting paleis Huis ten Bosch. Na het tekenen van het gastenboek volgde een korte rondleiding met uitleg over de historie van het paleis. Het hoogtepunt: handen geven aan de koninklijke familie en de lunch in de prachtig versierde, gedekte Oranjezaal. Ze was geplaatst aan de tafel bij prinses Beatrix. Alles bij elkaar een bijzondere ervaring; voor haarzelf, maar ook voor de zusters Augustinessen en vrienden die van harte hebben meegeleefd. (ANB)

We vierden ons kapittel

Elke zes jaar wordt in ons klooster het kapittel gehouden. Ik citeer uit de openingstekst van zr. Mariella Oberndorff: 'Een kapittel is een samenkomen, om elkaar te zien, wetend wie we zijn, wetend waarvoor we toen en nu nog steeds warmlopen... Om samen terug te zien wat er allemaal gebeurd is in de afgelopen periode, om te evalueren en een nieuw beleid uit te stippelen naar de toekomst.' Het kapittel wordt voorafgegaan door samen te bidden, maar ook door veel met elkaar te denken en in gesprek te gaan over wat belangrijk is in ons leven als gemeenschap met elkaar. Een vast onderdeel is natuurlijk het kiezen van een algemene overste en het bestuur. De algemene overste en twee leden van het bestuur zijn herkozen. Het was een bijzondere periode waar we dankbaar op terugkijken! (ANB)

De Spil 30 jaar

10 juni werd het dertigjarig bestaan van De Spil gevierd. Het was een feest voor oud- en huidige medewerkers. Wij, zr. Maria Leunissen en ondergetekende, waren uitgenodigd voor het middaggebed en de lunch. We kwamen terecht in een sfeer waarin we ons thuis voelden. Bruisend en warm. We werden gezien. Overal mooie bloemen op tafel en we werden genoemd in het gebed waarin Martin Snaterse voorging: 'Wij danken u God: voor al die anderen die het werk van De Spil droegen en dragen. Voor Marianne en Maarten en Marjolein, ... Voor Marie Madeleine en Maria en Mariella danken wij, voor hun liefde en inzet, voor hun wijsheid, voor de weg die zij gaan – van loslaten en toevertrouwen'. Iedere tien jaar maakt De Spil een glossy en deze keer met een interview met ons drieën samen met Maarten en Marianne, de coördinatoren van De Spil. Er was ook een tijdschrift met daarop als laatste punt: Als God het wil... de verhuizing naar Hilversum. Het voelde als: God is goed! (MM)

Overwin het kwade door het goede *(Romeinen 12,21)*

Erik Borgman

Het boze of het kwade, daar moeten de leerlingen van Jezus zich verre van houden. Ze mogen zich er wat Jezus betreft niet eens tegen verzetten (Matteüs 5,39). Dan laten ze zich er namelijk toch mee in. Het boze of het kwade moet behandeld worden alsof ze niet bestaan. Dat doet God volgens Jezus ook als Hij de zon laat schijnen over zowel slechten als goeden (Matteüs 5,45). God maakt zich blijkbaar geen zorgen over de vraag of dat dit het slechte misschien in de kaart speelt.

Als zijn leerlingen van het slechte worden beschuldigd vanwege hun verbinding met Hem, dan moeten zij zich van Jezus verheugen (Matteüs 5,11). Het Lucasevangelie beschrijft nog iets preciezer welke behandeling hen dan ten deel valt en maakt duidelijk dat het niet meevalt om zich daardoor niet te laten raken: ze worden gehaat, uitgestoten, uitgescholden en zelfs het noemen van hun naam wordt vermeden. Maar geen zorgen, zegt Jezus, want zo is het met de profeten ook gegaan (Lucas 6,22-23). Hij zegt het er niet bij, maar bedoelt het denk ik wel: Jullie weten aan wier kant God stond, Dat is het belangrijkste.

---

*God kent het kwade
alleen indirect, via het
goede dat erin ontbreekt*

Verzoeking

God staat onvoorwaardelijk aan de kant van het goede. De middeleeuwse theoloog Thomas van Aquino heeft geschreven dat er in God geen idee van het kwaad is. Hij bedoelt daarmee dat God het kwaad niet geschapen heeft. God heeft het goede geschapen en het kwade is het ontbreken van het goede. God kent daarom het kwade alleen indirect, namelijk via het goede dat erin ontbreekt. Het goede kent God direct, als het bestaan, het leven, de bevrijding en de bloei die met de schepping begonnen is en in de verrijzenis van Jezus is bekrachtigd.

Bij de profeet Habakuk (1,13) staat dat God het kwaad niet kan aanzien. Dat betekent allereerst dat God er niet onverschillig onder blijft. De pijn, het lijden, de wanhoop van mensen om wat er gebeurt: als Jezus ons inderdaad op

menselijke wijze heeft getoond hoe God is, dan blijft God er niet onverschillig onder en bewegen ze God tot in zijn ingewanden. Maar het betekent ook dat God in het kwaad geen tegenkracht waarneemt waarmee Hij moet strijden. In Gods ogen is het kwade niets en er valt voor Hem niets aan te zien. Het is zijn natuur om, zoals Paulus de christenen van Rome aanraadt, het kwade door het goede te overwinnen (Romeinen 12,21).

Het gevaar is dat we het kwaad te serieus nemen en er rekening mee gaan houden. Dat we het met het boze op een akkoordje proberen te gooien en denken dat wij het zo op een slimme manier onschadelijk kunnen maken. Het is deel van de 'verzoeking' waarvan het Onzevader bidt dat God ons er niet in brengt. Er is bij God op geen enkele manier plaats voor het kwaad, of, zoals de apostel Johannes het zegt: 'God is licht, er is in Hem geen spoor van duisternis' (1 Johannes 1,6).

Jezus

8 Wat dit betekent, zien wij in Jezus. Hij is niet bang het kwaad van ziekte en onreinheid aan te raken. Hij is niet bang om aangestoken te raken en melaats

---

Het gevaar is, dat we het kwaad te serieus nemen

---

te worden. Maar ook is Hij niet bang om als een dode gemeden te worden, wanneer Hij een dode aanraakt. Zelfs in het gestorven dochtertje van Jairus ziet Hij het leven waarvoor zij bestemd is en wekt haar uit wat Hij haar slaap noemt als Hem verteld wordt dat Hij te laat is om haar te genezen. Hij raakt haar aan en zij staat op (Marcus 5,35-40; vgl. Matteüs 9,23-26; Lucas 8,49-56). De goddelijke goedheid in Hem overwint.

Uiteindelijk kan Jezus daarom zijn eigen lijden en dood op zich nemen. Niet alsof het in Gods ogen goed zou zijn, maar omdat Hij erop vertrouwt dat God tot in het lijden en de dood zijn weg gericht zal houden op het leven, op het rijk van God waar God alles in alles is. En alles dus goed.

Erik Borgman is lekendominicaan en hoogleraar theologie. Hij is sinds 1999 vaste medewerker van Stad Gods.

Augustinus

*'Ik had minder lang aan het woord moeten blijven',
bekent iemand. 'Ik had dat beter niet kunnen
zeggen. Ik had daar niet zo lang om moeten lachen.
Ik vond het wel aangenaam om iets te horen wat ik
niet had mogen horen.'*

*Zien jullie dat, kinderen van God? Vecht met je hart,
zoveel je kunt. Als jullie oog in oog staan met je
eigen wraakzuchtige woede, roep dan God te hulp.
Moge God jullie tot overwinnaar van jezelf maken.
Niet van een vijand buiten jezelf, maar van je geest
binnen jezelf. Hij zal jullie zeker bijstaan.*

Onderweg

Briefwisseling tussen
Helene en Mariella

Hoi Helene,

Je vroeg me een keer; ‘Wanneer ben jij voor het laatst boos geweest?’ Het is iets dat me bezighoudt. Soms denken mensen dat wij zusters niet zo gauw boos worden. Of ze vragen: ‘Maken jullie ook wel eens ruzie?’ Dan kan ik geïrriteerd raken. Alsof wij geen gewone mensen zijn. Als boosheid bij mij explodeert en ik mezelf niet meer onder controle heb, weet ik dat ik er iets mee moet. Het is de leerschool van Augustinus die me dan helpt. Hij geeft ons mee dat je niet moet aarzelen over de schade die je met je woorden hebt aangebracht. De schade is ook weer met diezelfde lippen goed te maken; een kwestie van durven. Dat is boosheid omzetten in kracht! Niet zo gemakkelijk overigens, het blijft oefenen.

En wat gebeurt er veel om ons heen waar je verschrikkelijk kwaad om kunt worden; mensen die respectloos met elkaar en met elkaars bezit omgaan. Ik kan er eerlijk gezegd soms woedend om worden. Laatst las ik; ‘woede heeft altijd te maken met onrecht. Er klopt iets niet en daar moet iets aan gebeuren. Woede wil verandering aanbrengen. Woede veronderstelt rationaliteit.’

---

*‘Woede veronderstelt
rationaliteit’*

Daarom moeten we niet tot tien tellen om de woede kwijt te raken, we moeten tot tien tellen om ons af te vragen of we terecht boos zijn en zo ja, nog véél bozer worden’. Kijk daar voel ik kracht!

Ja en dan kom ik weer bij Augustinus: ‘Hoop heeft twee prachtige dochters, woede en moed. Woede over de dingen zoals ze zijn en moed om te geloven dat ze niet zullen blijven zoals ze zijn.’

Ik blijf ervoor bidden dat Extinction Rebellion gehoor mag vinden, want ze hebben een punt!
Hoe sta jij in dit verhaal?

Mariella

Mariella Oberndorff is algemeen overste van de zusters Augustinessen van Sint Monica. Ze woont in klooster Casella.

Ha Mariella,

Zelf word ik niet zo gauw woedend op iemand. De laatste keer dat ik echt razend was, was toen iemand onze auto total loss gereden had en we van de verzekeringsman zo weinig geld kregen dat we er onmogelijk een nieuwe (tweedehands) auto van konden kopen. Wat was ik kwaad! Ik heb mijn moed verzameld en niet tot tien geteld voor ik de telefoon greep en hem opbelde. Het was zó onrechtvaardig!

Je bent gauw geneigd om woede te zien als een negatieve kracht, maar je kunt het ook zien als een drijvende kracht om onrecht aan te pakken, om te strijden voor verbetering. Vanuit die woede was ik ook bij de demonstratie op de A12 en ben ik er de volgende keer weer bij. Woede omdat de regering de klimaatverandering niet serieus neemt en de fossiele industrie blijft steunen. Een woede die zoals jij terecht zegt voortkomt uit onrecht. Omdat het niet klopt wat er gebeurt en ik niet achterover kan blijven leunen als ik dat zie. Er moet wat gebeuren!

Mijn telefoontje naar de verzekeringsman had trouwens succes. Ik wist hem te overtuigen dat het bedrag omhoog moest. Dit had ik van tevoren niet verwacht. Zo

---

Je kunt woede zien als een drijvende kracht om onrecht aan te pakken

---

heb ik meegemaakt dat woede tot een positief resultaat kan leiden. Dat geeft hoop.

Mooi zoals Augustinus zegt dat woede en moed voortkomen uit hoop. Want hoop heb ik. Hoop dat de regering tot inkeer komt en meer gaat investeren in schone energie. Vanuit die hoop heb ik de moed verzameld om naar Den Haag te gaan. Zo makkelijk vond ik het eerlijk gezegd ook weer niet om daar te gaan staan. Daarom zou ik wel iets willen toevoegen aan wat Augustinus zegt. Ja, het vraagt moed om te geloven dat de dingen niet blijven zoals ze zijn. Maar het vraagt ook moed om op te staan en iets te doen. Om je woede op een positieve manier in te zetten. En je hebt helemaal gelijk: Extinction Rebellion heeft een punt. Fijn dat je meebid!

Liefs, Helene

Helene Timmers is als geassocieerd lid met Casella verbonden. Ze is geestelijk verzorger en woont met haar partner in Utrecht.

En verlos ons van het kwade

Gastschrijver: André Witlox

We bidden het zonder dat het misschien tot ons doordringt wát of waarvoor we bidden. Wat verwachten we eigenlijk concreet wanneer we 'verlos ons van het kwade' in het Onzevader bidden?

Bij de laatste hertaling van het Onzevader is de tekst aangepast. Ik vraag me daarbij af wat de logica moet zijn geweest om 'verlos ons van het kwade' te vervangen door 'verlos ons van de boze'. Niet dat het mij veel uitmaakt, maar ik houd het toch liever bij de verlossing van het kwade. Het kwade, als tegenhanger van het goede. Dat kwade lijkt dominant aanwezig onder ons mensen. Lijkt, want het is maar net wat je wilt zien. Zeker, het nieuws in kranten en op het journaal bestaat merendeels uit kwaad waar we liever van verlost zouden willen blijven. Een minderheid van kwaadwillende mensen vormt het beeld dat we krijgen voorgehouden. Wie er bevattelijk voor is neigt daardoor naar kwaadheid, boosheid of negativisme en dat is te verklaren. Kwaadheid en boosheid zijn immers basale emoties die iedereen kunnen overkomen, u en mij. Mislukkingen, tegenslagen, tekort gedaan worden, onvoldoende gehoord worden, niet voor jezelf op kunnen komen of een ongeluk. Het is een kleine greep uit mogelijke oorzaken die kunnen leiden tot kwaad- en boosheid.

Behalve te bidden om verlost te worden van het kwade of het boze, kunnen we als mens

ook zelf iets doen om de boosheid niet ons leven te laten vergallen. Wanneer je het kwade wilt bestrijden, blijf dan in je eigen ziel en probeer daar vrede mee te hebben.

Dankzij mijn ijzeren wil om te leven en de liefdevolle zorg van velen heb ik het kwade overwonnen

---

Het gebeurde nu vier jaar geleden, in een fractie van een seconde. Ik had een vriend uit de Familia Augustiniana getraakteerd voor zijn verjaardag en fietste fluitend weer naar huis. Het toeval wilde dat ik op het laatste moment voor een andere route koos dan de gebruikelijke. Een vrachtwagenchauffeur keek niet goed uit en reed mij met fiets en al omver en sleurde me mee, waarbij mijn totale been vernield werd en ik in korte tijd een enorme hoeveelheid bloed verloor. Nog volledig bij kennis zag ik mijn been vernield worden. Ik realiseerde me dat daarmee mijn leven vernield werd. De lange wandelingen, het tuinwerk en het spelen met de kleinkinderen zouden voorgoed voorbij zijn. Toch besefte ik op dat moment dat ik geen wrok mocht koesteren

tegen de chauffeur, omdat hij niet opgelet zou hebben.

Toeval en geluk bepalen wat er verder met je gaat gebeuren en hoe je zo'n zwaar ongeval te boven komt. Het eerste toeval wilde dat ik per helikopter naar een ziekenhuis werd gebracht waar kennis en kunde voorhanden waren. Het tweede toeval was dat de betrokken arts voorkwam dat mijn been totaal zou worden geamputeerd. En het derde toeval waren de verpleegkundigen, ook wel 'engelen', die over mij waakten. Hun verpleegkundige zorg en de medische ingrepen zorgden ervoor dat ik de maandenlange ellende van helse pijnen, afstoting en ontregeling doorkwam. Uiteindelijk trad genezing op en kon ik gaan revalideren.

Voorheen was mijn levensmotto al dat ik de dingen waarop ik geen invloed heb maar beter kan accepteren. Dat boosheid om het kwade nergens toe zou lijden anders dan mijzelf zielig voelen. Toegegeven: het was een harde strijd waarin ik mijn leven drastisch moest bijstellen en moest accepteren dat veel van wat ik voor het ongeval kon nooit meer zou kunnen. Dankzij mijn ijzeren wil om te leven en de liefdevolle zorg van velen heb ik het kwade overwonnen. Tegen alle verwachtingen in. Daarbij liet ik me leiden door mogelijkheden en niet door onmogelijkheden.

Een positieve instelling, vergevingsgezindheid, optimisme en een dosis geluk kunnen een gebed ondersteunen. Een last is veelal lichter wanneer de liefde sterker is.

Dat werd gaandeweg mijn pelgrimsmotto: Ubi caritas et amor, deus ibi est; Waar vriendschap is en liefde, daar is God. Mijn augustijnse motto sluit daar naadloos op aan: 'Dilige et quod vis fac'. In mijn eigen uitleg: 'Door de dingen die je doet vanuit liefde te doen, komt het altijd goed.' Zo raakte ik verlost van het kwade.

André Witlox is 79 jaar en woonachtig in 's-Hertogenbosch. Samen met zijn vrouw Henny hebben ze een zoon Ruben (49), een dochter Marie-Claire (46) en vijf kleinkinderen. In zijn werkzame leven was hij directeur van gezondheidsinstellingen. Na zijn pensionering pelgrimeerde hij naar Santiago de Compostella en had hij zijn route klaarliggen om op pad te gaan naar Rome. Als voormalig lid van de Orde en de Familia Augustiniana voelt hij zich nog altijd sterk met Augustinus verbonden. Hij is dienstbaar als lector in de abdij Koningshoeven en vervult daarnaast vrijwillig bestuurlijke functies in het sociaal maatschappelijke leven.

Tussen preekstoel en barricaden

Het is een zomerse zondagmiddag en ik besluit lekker te gaan wandelen. Maar van dat 'lekker' komt vandaag niet zoveel. Met iedere stap door het Friese land word ik verdrietiger. Weiland na weiland tot op de laatste centimeter van de slootkant strak afgemaaid, grote giertanks waar ik voor aan de kant moet. Bleke stoppels. Eindeloos wuivend raaigrasland. Nergens vogels of vlinders. Strakke gazonnetjes. In wat voor parallelle werkelijkheid leven we, dat we dit met z'n allen (boeren, maar consumenten net zo goed!) normaal zijn gaan vinden? Ik zie even geen schoonheid meer, alleen een aarde die schreeuwt omdat we haar tot in het allerlaatste hoekje leegschrapen. Er staan prachtige bloemen in de berm, dat dan weer wel. In schreeuwende kleuren. Heer, ontferm u.

In het bos word ik opgegeten door muggen. Ook dat nog, denk ik. Doordat het deze winter veel te warm was en nauwelijks gevoren heeft, zijn er nu veel te veel muggen.

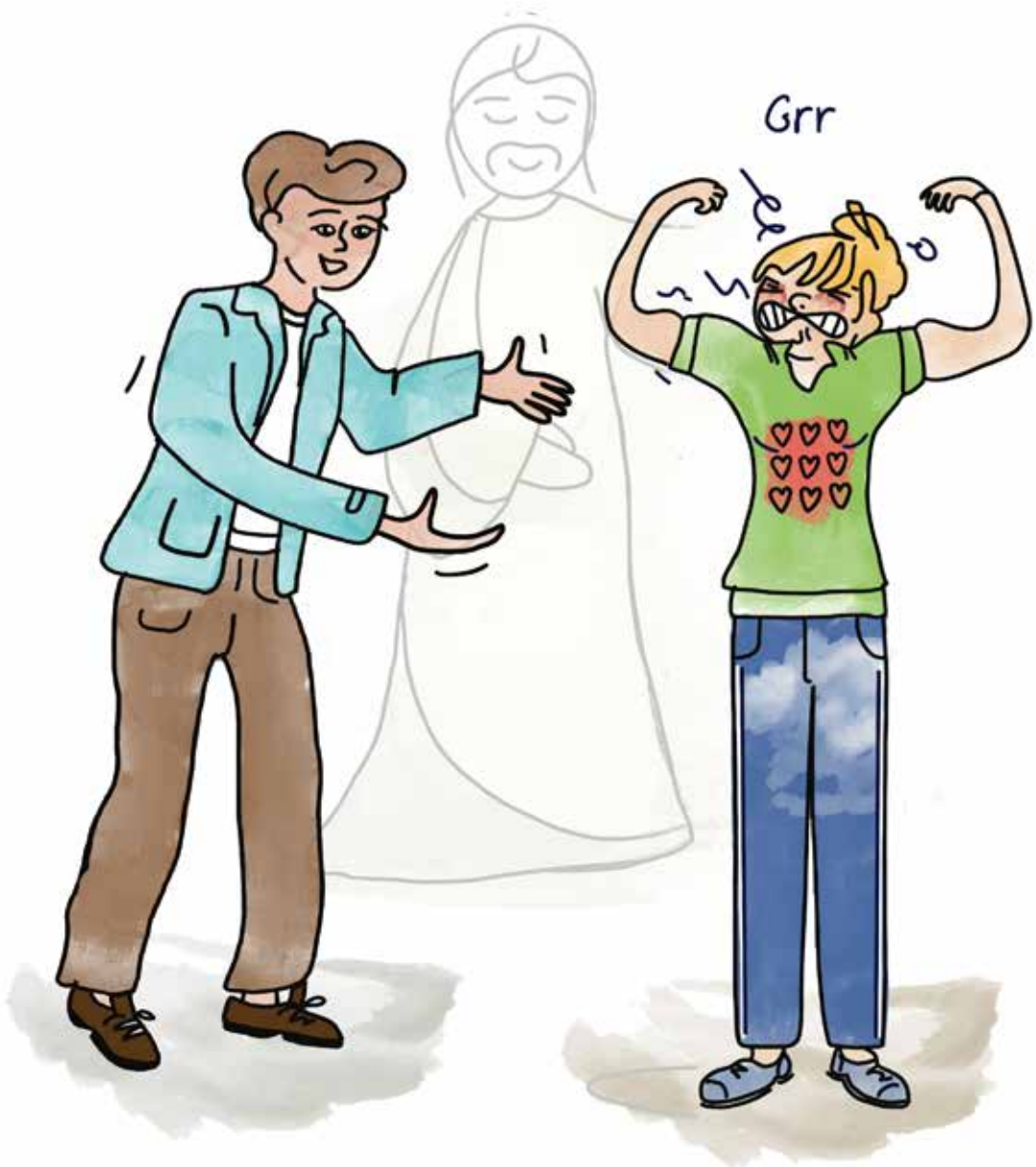
Er zijn ook andere zondagmiddagen, gelukkig. Ik leerde van een van de grondleggers van Extinction Rebellion, Gail Bradbrook, dat het is als in een rouwproces. Rouw is de prijs die je betaalt voor liefde, maar het werkt ook andersom: rouw maakt ruimte voor liefde. Juist omdat ik me er zo van bewust ben dat de schepping onder druk staat, zijn er dagen dat ik meer dan ooit verliefd ben op het leven.

Voor nu blijf ik staan bij een hek, omdat een Shetlandpony zijn neus erdoorheen steekt en contact zoekt. Zachte, zwarte neusgaten, glanzend, levend. Ik voel zijn warme adem op mijn hand. In mijn binnenste vormt zich een dappere glimlach.

Doe

Iets kleins, iets praktisch, om zelf te doen.

Als ons hart rust vindt in dit leven, zal dat door Zijn liefde zijn. Het is de liefde die wij mogen ontvangen van God. En het kan ons wapenen tegen het boze. Ik nodig je uit om de komende maand in momenten van woede, bewust te kiezen voor Gods liefde.

In gesprek met Nathalie Ummels

Rachelle van Andel en Suraya Somers

Foto: Rachelle van Andel

Aan de hand van citaten van Augustinus gaat Stad Gods het gesprek aan met mensen uit de kring rondom de zusters en daarbuiten. We vragen daarbij om een reactie op de citaten. Het resultaat is meer een gesprek dan een interview, een gesprek dat zelfs een persoonlijke belijdenis mag worden. In dit nummer gaan wij in gesprek met Nathalie Ummels.

Nathalie is sinds 2019 een van de coördinatoren van Refugee Project Maastricht (RPM). RPM is begonnen als een klein initiatief van studenten dat opstaat tegen xenofobie en vreemdelingenhaat bij de instroom van vluchtelingen in Europa. Nu telt het project meer dan 100 vrijwilligers, 6 verschillende programma's en ongeveer 20 activiteiten per week.

De andere helft van haar leven is ze coördinator van stichting Mondiaal Maastricht. Met het project 'Shelter City' worden mensenrechtenverdedigers in nood opgevangen en krijgen zij ondersteuning. Het andere project, het SDG-house, richt zich op het aanjagen van lokale duurzaamheid. Zo worden mensen en organisaties die zich bezighouden met duurzame ontwikkelingsdoelstellingen ondersteund.

Citaat 1: Wat je in anderen wilt ontsteken moet in jezelf branden.

'De rode draad in mijn werk is dat ik geloof dat goede leiders nieuwe leiders creëren. Ik ben altijd opzoek naar die vonk die in iemand anders leeft. Je moet mensen vooral de ruimte geven om te doen waar zij gelukkig van worden en waar zij passie voor voelen.

Ik ben op mijn huidige pad gekomen toen we met de kinderen zes maanden gingen reizen door de Verenigde Staten en we ondergedompeld waren in de natuur. Het was bijna een spirituele ervaring om jezelf als mens terug te zien op de plek waar je eigenlijk hoort. Op het moment dat er rust komt kun je weer de verbinding aan met jezelf en met anderen. Ik merkte dat ik me in wilde zetten voor een hoger doel. Wat ik het sterkste voelde was het beschermen van de toekomst van mijn kinderen, omdat het tijdens de reis duidelijk werd dat het niet goed gaat met de gezondheid van de planeet. Ik stelde me toen de vragen, 'Wat betekent dit voor mij? Kan ik nog wel terug naar mijn baan?' Dergelijke vragen brachten ook een soort nederigheid mee. Waar ben jij naar op zoek en wat is jouw verhaal en

vonk? Uiteindelijk ben ik eerst begonnen in duurzaamheid en daarna ben ik met vluchtelingen gaan werken. Ik wil dat ik mijn kinderen op mijn sterfbed in de ogen kan kijken.’

Citaat 2: Het zijn slechte tijden! Het zijn moeilijke tijden! Dat zeggen de mensen tenminste. Laten we liever goed leven, dan worden de tijden vanzelf goed. Wij zijn de tijden. Zoals wij zijn, zo zijn de tijden.

‘Duurzaamheid en de vluchtelingencrisis zijn twee vormen van hetzelfde probleem, daar geloof ik in. Ik heb heel lang gedacht dat alleen degenen die daarvoor gestudeerd hebben deze grote problemen kunnen oplossen. Ik maakte mezelf klein. Dat komt misschien ook omdat het probleem heel groot lijkt. Je weet niet goed waar je kunt beginnen.

In de opleiding die ik na mijn reis volgde werd duurzaamheid als spirituele crisis benaderd. Het is een crisis van de verbeelding, verbinding en de liefde. Dat raakte mij enorm, want op mijn reis had ik dat allemaal doorvoeld. Als je alle politiek wegpelt dan kom je bij de kern van het duurzaamheidsprobleem en dat is een gebrek aan verbinding met onszelf. Wij zijn heel druk. Wij zijn constant aan het rennen en vullen die leegte met van alles. Hoe wij omgaan met anderen en met de wereld om ons heen is een spiegel van wat wij van binnen doen. Je moet ergens in verbinding treden met het kleine en met het goddelijke. Daarvoor moet je wel stil durven zijn.

De overweldigende schoonheid van de Amerikaanse natuur maakte mijn ego heel klein en de verbondenheid heel groot

---

Om te leren dat wij als mens niet alle wijsheid in pacht hebben, kreeg ik in mijn opleiding de opdracht om in gesprek te gaan met een niet-menselijk levend wezen. In het park in Maastricht staat al zeker honderd jaar een boom. Mijn vader heeft in die boom geklommen. Ik heb erin geklommen en mijn kinderen klimmen erin. Het zou me niet verbazen als mijn opa erin heeft geklommen. Wat ik leerde van dit ‘gesprek’ is om ontzag, ‘awe’, te hebben. Ik heb niet het recht om die boom te kappen. Deze levende wezens maken ook onderdeel uit van ons verhaal en onze gemeenschap. Daar had ik echt nog nooit over nagedacht.

De ‘awe’ ervaarde ik ook in de overweldigende schoonheid van de Amerikaanse natuur. Het maakte mijn ego heel klein en de verbondenheid heel groot. De bereidheid om anderen te helpen wordt door de verbinding met de natuur ook groter, daar is zelfs onderzoek naar gedaan. Het ervaren van verwondering maakt je dus eigenlijk een beter mens. Dan raak je opener en ga je anderen helpen. Ik vind dat zo bijzonder.’

Citaat 3: In dit leven, waar we verzoeken kunnen tegenkomen, hebben we het gebed 'en leid ons niet in verzoeking maar verlos ons van de boze', nodig.

'Verzoeken die zijn er altijd. Ik werk in duurzaamheid en ik eet nog steeds vlees. Dat is eigenlijk niet met elkaar te rijmen. Je zou kunnen zeggen dat dat een verleiding is waar ik aan toegeef. Maar het is belangrijk dat je weet dat je een keuze hebt. Je bent niet machteloos. Degene die uiteindelijk de verandering moet doormaken, dat ben jij. Jij bent degene die jezelf kunt verlossen uit de boze. Wat mij rust gaf is de filosofie van Joanna Macy. Zij stelt dat je niet moet weglopen van de pijn. Je moet het willen zien en pas dan kun je zelf tot actie komen.

Daarnaast is het belangrijk om te weten dat ook kleine acties bijdragen aan het creëren van een duurzame wereld. Je hoeft niet bang te zijn dat het verloren of te klein is wat je doet. Jouw keuzes, zelfs de kleinsten, doen ertoe!

Citaat 4: De strijd tegen zichtbaar kwaad is belangrijk. Maar, zegt hij, dit is maar de kleine strijd. De grote strijd vindt plaats in ons eigen leven, op je eigen schaduwzijden.

'Het vluchtelingenproject is op papier allemaal heel mooi. Je doet iets goeds voor de medemens. Maar ook daarin zitten potentiële schaduwzijden. Want jouw behoefte om iemand anders te redden ontnemt een ander ook zijn kracht om zichzelf te redden. Dus je kunt er bijna

---

Duurzaamheid en de vluchtelingen crisis zijn twee vormen van hetzelfde probleem, daar geloof ik in

---

vanuit gaan dat er schaduwzijden zijn en het is jouw opdracht om uit te zoeken waar die dan zitten.

Doen we de goede dingen en doen we ze op de juiste manier? Ik wil dat wij een open en lerende organisatie zijn. We hebben onderzoek laten doen door een kritische student die een dik rapport schreef met allerlei verbeterpunten. We raakten ervan bewust dat we als organisatie niet inclusief waren. We hadden geen vluchtelingen die vrijwilligerswerk deden op leidende posities. Dat is natuurlijk raar want je bent een vluchtelingenproject. In de organisatie was het fundamenteel om daar iets mee te doen.

Zelf ben ik inmiddels ook op een punt dat ik me realiseer dat er in mijzelf altijd valkuilen zullen blijven. Valkuilen horen blijkbaar bij mijn pad. Je kunt jezelf wel leren kennen zodat je weet waar de valkuilen liggen om hier vervolgens bewuster mee om te gaan. Daarbij heb ik geleerd dat jouw schaduwzijde ook vaak een doorvertaling is van jouw zonzijde. De schaduw is aanwezig, omdat jij zon vangt.'

Ruimte die spreekt

---

zr. Marie Madeleine Maas

Een ode aan ons 'kathedraaltje'

Voor het laatste nummer van deze jaargang laat ik onze eigen gebedsruimte, waar we tien jaar lang driemaal per dag gebeden hebben, nog een keer spreken. We hebben ons samen met onze jonge gasten mogen laten raken door dit kathedraaltje, door de vele gebeden en liederen. Dankbaar zijn we voor de rituelen, die als vanzelf ontstonden al vierend en biddend. Ik ben mijn hele leven op zoek naar God. Als hij/zij zich ergens liet vinden was het voor mij in deze ruimte. God, je hebt me, tot ontroerends toe, geraakt in het meebidden en zingen en de toegewijde aandacht van al die zoekende jonge mensen. Als er een ruimte is die spreekt, dan is het deze voor mij. We dragen ons kathedraaltje over, in het volste vertrouwen dat de mensen van De Spil en hun gasten het ook zo mogen ervaren. De ruimte zal blijven spreken wanneer zij samen biddend Jou zoeken, God!

Marie Madeleine Maas is augustines van Sint Monica en woont in klooster Casella. Ze laat zich graag inspireren door bijzondere kerkruimtes.

Ondersteun Villa Vrede

door Jaap Meeuwsen

Ali deed niemand kwaad en was niemand tot last. Hij raakte zijn (illegale) werk kwijt, in de kas, waar hij ook sliep. Ali was fysiek heel taai, hij kon best 12 uur achtereen werken, wekenlang. Maar nu was alle fruit geplukt en kon hij gaan. Mentaal was Ali minder sterk. Zijn ontslag en dakloosheid waren een klap voor hem. Weg was zijn trots. De regelmaat en de fysieke vermoeidheid had gezorgd voor rust in zijn hoofd. Vanwege dagen

gevuld met werk, waren er geen lege uren. Maar nu wel. Zo werkte alles op hem in. Buiten slapen, een instabiel hoofd, blowen, drinken om te vergeten. Hij raakte ontregeld, kreeg ruzie met andere bezoekers, of zomaar op straat. Werd opgepakt door de politie, kwam in Vreemdelingenbewaring, een gevangenis voor mensen die worden uitgezet. Zo kan een regelmatige bezoeker van Villa Vrede ineens verdwenen zijn. Voor altijd, zonder afscheid.

Doneer aan Villa Vrede

Villa Vrede is een inloop- en activiteitscentrum in Utrecht voor mensen zonder verblijfspapieren, z.g. illegalen. In Nederland zijn duizenden mensen zonder papieren, die veelal een marginaal bestaan hebben. Villa Vrede is een veilige plek, waar ze zichzelf mogen zijn en een zinvolle dagbesteding krijgen. Wij geven Nederlandse les, cursussen en activiteiten. Per jaar ontvangen we zo'n 100 nieuwe bezoekers, uit 24 verschillende landen. Villa Vrede is 5 dagen in de week open.

Maak uw gift over op:
NL76 INGB 0003824429
ten name van
Zusters Augustinessen
o.v.v. Villa Vrede

Gevonden voorwerp

Marie Hansen-Couturier

Het gevonden voorwerp is dit keer het processiekruis, dat oorspronkelijk in Maastricht stond en nu bij Casella te vinden is. Het speelse beeld toont Zacheüs, de tollenaar die in de boom zit en door Jezus wordt geroepen. Zr. Leonie Wicherink vertelt: 'Als ik het kunstwerk weer eens goed bekijk, dan denk ik dat Zacheüs hier op het punt staat om uit die wilde vijgenboom te springen. Want.... hij is zojuist door Jezus bij naam genoemd. Zacheüs is blij, wordt actief en springt meteen naar beneden om gastheer te zijn. En staat met beide benen op de grond! Wat een ontmoeting niet al teweeg kan brengen.'

Op de koffie met Rachelle van Andel

Tekst en foto: Anja den Bok

Even van Amsterdam naar Hilversum op de racefiets, de sportieve 32-jarige Rachelle doet het graag. Het is één van de manieren waarop ze haar hoofd leeg kan maken om tot rust te komen bij Casella. Zeven jaar geleden, toen ze een stageplek zocht voor haar theologie-opleiding als geestelijk verzorger, kwam ze hier voor het eerst en inmiddels zit ze in de redactie van Stad Gods.

‘Die eerste nacht dat ik bij de zusters mocht blijven slapen herinner ik mij nog goed. Moest ik heel stil en devoot zijn? Of heel vroeg naar bed? Dat vond ik best spannend. Maar toen ik die avond samen met de zusters op de bank ‘Flikken Maastricht’ keek was het ijs gebroken.’ Tijdens haar stage werkte Rachelle met de jonge bezoekers van Casella. Daarna werd ze studentenpastor in Maastricht en drie jaar later gemeentepredikant in Amsterdam.

24 De mooie gesprekken, de momenten van verstillen en de rust van de natuur bij Casella bieden haar de gelegenheid om bij zichzelf te komen. ‘Als ik hier ben word ik in het gebedsritme opgenomen. Hier kan ik mijn handen openen en oefenen hoe ik volledig kan leven: dicht bij de bron, dicht bij mij zelf, dichtbij God.’

